

article grounds expansion terms of potential sources of investment.

An attempt was made to characterize parameters that determine the level of reserves and their influence on investment attractiveness of enterprises that will determine the overall effects of the use of the potential of each of the indicators. The results of this analysis can identify areas of improvement of investment attractiveness, according to the degree of influence of each factor on its overall level.

Key words: investment attractiveness, investment, investment climate of Ukraine.

В статье анализируется инвестиционный климат в Украине и его особенности на современном этапе развития. Выявлены основные причины ухудшения инвестиционной среды, связанные с изменениями рыночной конъюнктуры и ограниченностью инвестиционных ресурсов, а также предлагаются пути его совершенствования. В работе рассмотрены основные положения, касающиеся места Украины в международных рейтинговых оценках, инвестиционной привлекательности предприятий для иностранного капиталовкладчика и направления ее повышения. Изложены результаты анализа рейтинга Украины на международном рынке инвестиций. Обоснованы условия расширения потенциальных источников инвестиций.

Предпринята попытка охарактеризовать показатели, определяющие резервы и степень их влияния на инвестиционную привлекательность предприятия, что позволит определить общие последствия при использовании потенциала каждого из показателей. По результатам такого анализа можно будет выделить направления повышения инвестиционной привлекательности предприятия, согласно степени влияния каждого фактора на ее общий уровень.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, инвестиции, инвестиционный климат Украины.

УДК 330.322:339

Л.В. Транченко,

д.е.н., професор кафедри менеджменту організацій,
Уманський національний університет садівництва

Р.І. Лопатюк,

викладач кафедри економіки підприємства,
фінансів, обліку і аудиту, Уманський державний
педагогічний університет ім. П. Тичини

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІНВЕСТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

В умовах, що склались, інвестиційна проблема в підприємствах аграрної сфери набула особливого значення. У суспільстві, побудованому на ринкових засадах, інвестиційна діяльність є вільною і регулюється загальними економічними законами. Проте існують обставини, коли держава бере на себе функції регулювання й активізації розвитку інвестиційної діяльності в пріоритетних галузях, які в аграрному секторі виступають необхідними передумовами стабільного розвитку. Недостатня роль держави щодо мобілізації інвестиційних ресурсів у підприємствах аграрної сфери в умовах складних трансформаційних процесів призвела до інвестиційної кризи, наслідки якої ще досі не вдається подолати.

Ключові слова: інвестування, інвестиційна діяльність, інвестиційний клімат, інвестиційні потоки, механізм, державна підтримка, аграрна сфера, сільське господарство.

Ефективне реформування економіки, як свідчить світовий і вітчизняний досвід, можливе лише на основі активізації інвестиційної діяльності, істотного збільшення обсягу інвестицій, а також консолідації всіх джерел інвестування. Тільки тоді можлива модернізація виробництва, упровадження нових технологій на основі сучасних наукових досліджень. Найвищий рівень інвестиційної активності в агропромисловому комплексі України спостерігався 1991 р., коли капітальні інвестиції за рахунок усіх джерел фінансування перевищували 20 млрд. грн. в еквівалентних цінах. Цьому, зокрема, сприяло введення в дію законодавства про пріоритетний розвиток соціальної сфери села та агропромислового виробництва. У період від 1992 до 1998 року економічна криза зумовила спад інвестиційної активності в АПК. Для модернізації та розширення

виробництва необхідним джерелом фінансування є іноземні інвестиції.

Проблеми інвестування, інвестиційної активності завжди були в центрі уваги українських та іноземних учених-економістів. К. Маркс глибоко проаналізував соціально-економічні основи процесу накопичення в капіталістичній системі. Фундаментальний економіко-теоретичний аналіз інвестиційного процесу в умовах ринку проводиться в працях Дж. М. Кейнса, І. Фішера, Л. Койка, Д. Йоргенсона, В. Міта, Л.Т. Гайера та інших. Питання розв'язання проблеми ефективності залучення інвестицій привертає увагу багатьох вітчизняних науковців: Л.І. Бровко, О.М. Голованов, М.Я. Дем'яненко, І.Й. Дороша, В.В. Іванишин [3], Ю.О. Кудря, М. Ю. Коденська [4], П. Корота, М.І. Кісіль, М. Кропивко, В.В. Лаврук, І.І. Лукінов, Г.Ф.Мазур, Л.М. Могильна, Г.М. Підлісецький, В.В. Радченко, М.А. Садиков, І.І. Сталєв, А.В. Чупіс, М.А. Хвесик та інших. Проте окремі питання вимагають детального опрацювання. Так, на даному етапі немає комплексних розробок щодо інвестування сільськогосподарського виробництва в умовах ринкових перетворень. Наукою й практикою майже не виділені шляхи активізації інвестиційної діяльності аграрних підприємств.

Метою дослідження є розробка механізму інвестування сільського господарства на підставі економічного аналізу інвестиційних процесів, оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств у ринкових умовах.

Інвестиційне забезпечення підприємств аграрної сфери характеризується такими чинниками активізації інвестиційних процесів (рис. 1). Незважаючи на окремі позитивні тенденції в інвестиційному процесі підприємств аграрної сфери, нині ще не запроваджено в дію систему економічних важелів стимулювання інвестицій та регулювання інвестиційної діяльності.

Рис. 1. Чинники активізації інвестиційних процесів аграрної сфери*

*Розроблено авторами

Зокрема, заходи щодо реформування відносин власності на землю і майно не мали інвестиційно-стимулюючої спрямованості, фінансово-кредитні установи не зацікавлені в здійсненні інвестиційних операцій у підприємствах аграрної сфери, система амортизаційних відрахувань не забезпечує умов простого відтворення основних засобів, недостатньо важелів для пріоритетного спрямування іноземних інвестицій в аграрну сферу, товаровиробники АПК майже не володіють і не застосовують сучасні методи реалізації інвестиційних проєктів. Тривалий час зберігається незадовільний стан інвестиційного забезпечення підприємств аграрної сфери, підприємств бюджетної сфери в сільській місцевості.

Абсолютна більшість інвестицій у підприємства аграрної сфери надходить з недержавних джерел, питома вага яких у загальних обсягах інвестицій в основний капітал галузі становить 95–97%. Частка коштів державних (3–4%) і комунальних підприємств незначна (менше ніж 1%) і потребує збільшення до рівня, що забезпечуватиме виконання державних завдань щодо підтримки та регулювання інвестиційної діяльності підприємств аграрної сфери та сільській місцевості [2]. Завдання Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 р. щодо фінансування відтворення основних засобів бюджетних організацій і установ, а також наукових закладів поки що не виконуються.

Причинами інвестиційної кризи, що зумовлювала депресивний характер розвитку в підприємств аграрної сфери, можна вважати також макроекономічні фактори: скорочення власних інвестиційних джерел товаровиробників через посилення диспаритету цін та знецінення інвестиційних ресурсів в умовах інфляції, зменшення обсягів прямої державної інвестиційної підтримки, не компенсоване власними та залученими джерелами фінансування інвестицій; різке погіршення умов доступу до кредитних ресурсів, криза фінансово-кредитної банківської системи на початку 90-х рр., зростання неплатежів, порушення господарських зв'язків, руйнування системи матеріально-технічного постачання тощо [3].

Побудова інвестиційної стратегії в підприємств аграрної сфери базується на економічних механізмах управління інвестиційними потоками галузі, який представлено на рис. 2. Оцінка потенціалу розвитку в підприємств аграрної сфери довела її значущість для національного господарства. Виробництво продукції в підприємствах аграрної сфери є однією з традиційних галузей АПК. На частку агропромислового комплексу України припадає 26% обсягу валової продукції, більше 30% вартості основних засобів, тут працює 25% працівників, зайнятих у галузях агропромислового комплексу України [1].

Рис. 2. Пріоритетні напрями удосконалення інвестиційних процесів*

**Розроблено авторами*

Таким чином, інвестиційне забезпечення підприємств аграрної сфери має бути системою,

яка повинна сприяти динамічному соціально-економічному розвитку та підвищенню рівня конкурентоспроможності аграрної продукції та потребує врахування умов, які включають міжнародні, соціально-економічні, екологічні особливості функціонування аграрного сектору економіки. Отже, досягнення цілей масштабної модернізації національного виробництва, упровадження енергозбереження, зростання продуктивності праці, зміцнення конкурентних позицій вітчизняного виробника можливе на основі широкого застосування інвестиційно-інноваційної моделі розвитку.

Серед заходів подолання негативних явищ головне місце повинно належати державній підтримці підприємств аграрної сфери, стимулюванню процесів інвестування в основний капітал аграрної сфери, розробці системи державного регулювання відносин аграрного виробництва із суміжними галузями і державою, що повинен базуватись на кластерному підході [3]. Державне регулювання інвестиційних процесів у підприємствах аграрної сфери повинно сприяти розвитку виробництва, переробки і реалізації сільськогосподарської продукції, матеріально-технічного забезпечення й сервісного обслуговування аграрного виробництва, заходи та важелі якого прямо чи опосередковано впливають на обсяг інвестування в аграрній сфері.

Ефективне управління сучасним підприємством аграрної сфери не можливо без використання сучасних методів економіко-математичного моделювання й економічного та статистичного аналізу. На діяльність будь-якого підприємства аграрної сфери впливають деякі фактори. Оцінити результати їх дії можна методами статистики, основу яких становлять побудова й аналіз відповідної математичної моделі. Для багатофакторних моделей чи явищ доцільно використовувати методи множинного кореляційно-регресійного аналізу, які дають змогу вивчити та кількісно оцінити внутрішні і зовнішні наслідкові зв'язки між факторами, які утворюють модель та встановити закономірності функціонування й тенденції розвитку досліджуваної результативної ознаки.

У практиці управління для оцінки діяльності підприємств аграрної сфери широко використовуються економіко-математичні методи. Практичними завданнями економіко-математичного моделювання є: аналіз економічних об'єктів і процесів; економічне прогнозування, передбачення розвитку економічних процесів; вироблення управлінських рішень на всіх рівнях господарської ієрархії. Серед великої кількості моделей слід виділити такі статистичні методи, як методи трендового та кореляційно-регресійного аналізу. Основне завдання кореляційного і регресійного методів аналізу полягає в аналізі статистичних даних для виявлення математичної залежності між досліджуваними ознаками і встановлення за допомогою коефіцієнтів кореляції порівняльної оцінки щільності взаємозв'язку, який має певний числовий вираз.

Кореляційний і регресійний методи аналізу виконують два основні завдання: визначення за допомогою рівнянь регресії аналітичну форму зв'язку між варіацією ознак X і Y ; знаходження і статистичне оцінювання рівняння зв'язку між результативною і факторною ознаками на підставі регресивного аналізу; інтерпретація отриманого рівняння і його використання. Найчастіше трапляються такі типи зв'язків: факторна ознака безпосередньо пов'язана з результативною; результативна ознака визначається комплексом діючих факторів; дві результативні ознаки спричинені дією однієї загальної причини.

Важливою ознакою інвестиційної привабливості підприємств аграрної сфери є рівень прибутковості підприємства, зокрема, показники, що вказують на фінансовий результат (величина прибутку, одержаного підприємством протягом аналізованого періоду). Саме тому слід проаналізувати як саме формується прибуток підприємства, визначити основні шляхи та методи управління ним. Для виявлення основних складників, що впливають на величину прибутку підприємства, проведемо кореляційний аналіз окремих фінансових показників діяльності підприємства. Щоб визначити дані залежності проведемо кореляційно-регресійний аналіз і побудуємо економіко-математичну модель.

Аналіз впливу окремо взятих факторів на обсяги чистого доходу, показники рентабельності дають змогу оцінити певні тенденції, що сформувались унаслідок діяльності сільськогосподарських підприємств Вінницької області протягом 2002–2011 рр. Проведемо кількісну оцінку сумарного впливу досліджуваних факторів на результативний показник. Комплексну взаємодію всіх факторів (X_1, X_2, \dots, X_n) з результативним показником (Y) можна описати рівнянням лінійної багатофакторної регресії виду:

$$y = a_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + a_nX_n. \quad (1)$$

Використовуючи дані кореляційно-регресійного аналізу, визначимо вплив наступних факторів на обсяг чистого прибутку, млн. грн. (Y), для аграрних підприємств Вінницької області: асортиментна структура підприємств, % (X_1); сезонність виробництва, % (X_2); середня ціна продукції,

млн. грн./т. (X_3); фондovіддача (вiдношення чистого доходу до середньорiчної вартостi основних засобiв), грн./грн. (X_4); матерiаловiддача (вiдношення чистого доходу до суми матерiальних витрат), грн./грн. (X_5); кiлькiсть працiвникiв, осiб. Вказанi показники групувалися за 20 пiдприємствами, якi дослiджуються в динамiцi за 2002–2011 рр; для аналізу використовувалися середнi показники за дослiджуванiй перiод (табл. 1).

Таблиця 1

Зведенi данi для кореляцiйно-регресiйного аналізу впливу факторiв на прибуток пiдприємств аграрної сфери Винницької області *

Роки	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6
2002	10,53	0,22	0,18	0,8	1,87	0,96	332
2003	56,33	0,17	0,24	0,84	1,73	0,67	290
2004	5,571	0,19	0,23	1,14	1,33	1,07	249
2005	5,567	0,19	0,22	1,45	1,18	0,59	226
2006	6,171	0,18	0,23	1,32	2,13	0,72	165
2007	0,914	0,18	0,24	1,58	2,99	0,96	105
2008	-0,740	0,16	0,23	2,14	4,38	0,72	78
2009	-0,197	0,14	0,22	2,16	2,86	0,8	90
2010	1,026	0,19	0,22	2,84	3,4	0,83	89
2011	0,769	0,17	0,21	3,3	2,76	0,71	84
У середньому за 10 рокiв	8, 6	0,18	0,22	1,76	1,87	0,96	170,8

*Згруповано та проведено розрахунки на основi [2; 4]

За допомогою MS Office Excel – 2007 отримали таке рiвняння регресiї:

$$Y = -92,6 - 325,3x_1 + 555,3x_2 + 11,6x_3 - 12,9x_4 - 166,7x_5 + 0,26x_6 \quad (2)$$

Дане рiвняння свiдчить про те, що найбільшiй вплив iз усiх 6 факторiв на результативний показник мають: сезоннiсть виробництва – при пiдвищеннi вагомостi показника сезонностi на 1% прибуток збiльшиться на 555 млн. грн. матерiаловiддача – при збiльшеннi даного фактора на 1 грн. обсяг чистого доходу зменшиться майже на 167 млн. грн. асортиментна структура – при розширеннi асортиментної структури на 1% прибуток зменшиться на 325 млн. грн.

Для визначення порiвняльної сили впливу окремих факторiв на результат необхідно обчислити частковi коефiцiєнти еластичностi (ε_i), якi показують на скiльки процентiв у середньому змiниться результативна ознака при змiнi на 1% кожного фактора i фiксованому положеннi iнших факторiв за формулою:

$$\varepsilon_i = \frac{a_i \cdot x_i}{y} \quad (3)$$

де a_i – коефiцiєнт регресiї при i -му факторi;

x_i – середнє значення i -го фактора;

y – середнє значення результативної ознаки.

На основi формули було встановлено таке: при збiльшеннi асортиментної структури на 1% обсяг чистого прибутку зменшиться на 5,4%; при збiльшеннi впливу сезонностi на 1% обсяг чистого прибутку збiльшиться на 11,5%; при збiльшеннi цiни продукцiї на 1% обсяг чистого прибутку зросте на 1,87%; при збiльшеннi фондoviддачi на 1% обсяг чистого прибутку зменшиться майже на 3%; при збiльшеннi матерiаловiддачi на 1% обсяг чистого прибутку зменшиться на 12,4%; при збiльшеннi середньооблiкової чисельностi персоналу на 1% обсяг чистого прибутку зменшиться на 4%.

Отже, на основi проведеного кореляцiйно-регресiйного аналізу можемо дiйти висновкiв, що зростання прибутку дослiджуваних пiдприємств можливе за умови дотримання пiдприємствами вiдповiдної спецiалiзацiї виробництва. Тобто, кожному пiдприємству слiд переглянути структуру виробництва i зосередити його на кiлькох основних видах дiяльностi, оскiльки органiзацiя багатофiльного виробництва i наявнiсть великої кiлькостi галузей призводять до iх подрiбнення. А це, у свою чергу, знижує можливiсть запровадження прогресивних технологiй, технiчних комплексiв, а вiдтак i зростання ефективностi виробництва.

Економічне значення спеціалізації полягає в тому, що вона відкриває широкі можливості для організації масового й ритмічного виробництва продукції; дає змогу вдосконалювати технологію і підвищити окупність капітальних вкладень; створює сприятливі можливості для технічного прогресу та впровадження у виробництво досягнень науки і передового досвіду з метою найефективнішого використання землі, машин, сировини та матеріалів, трудових і фінансових ресурсів; разом зі збільшенням валового виробництва продукції поліпшується її якість, зростає культура виробництва, підвищується кваліфікація кадрів, з'являються нові професії; досягається зниження затрат і підвищення рентабельності виробництва продукції [4].

Щодо оберненого впливу факторного показника фондівдача, то варто зазначити, що його збільшення можливе за умови зменшення вартості основних засобів. Зменшення останніх негативно вплине на обсяг чистого прибутку підприємства. Адже конкурентоспроможність вітчизняного аграрного виробництва, ефективність використання природних і трудових ресурсів у значній мірі визначається його матеріально-технічною базою, основу якої становлять основні виробничі засоби. Для сільськогосподарських підприємств забезпеченість основними засобами в значній мірі визначає їх виробничий потенціал та ефективність господарювання.

Значення коефіцієнта множинної кореляції становить $R = 0,9$, що вказує на дуже щільний зв'язок між факторними і результативною ознакою. При цьому значення коефіцієнта множинної детермінації отриманої шестифакторної лінійної регресії $R^2 = 0,84$ означає, що варіація обсягу чистого прибутку досліджуваної кількості підприємств на 84% обумовлюється наведеними факторами. Важливе значення в методиці проведення кореляційно-регресійного аналізу займає перевірка моделі на наявність мультиколінеарності – лінійної залежності між факторами. Існує стохастична (ймовірнісна) і функціональна форма мультиколінеарності. При функціональній формі в моделі повинен бути присутнім хоча б один фактор, який пов'язаний функціональною залежністю з будь-яким іншим фактором моделі або зі всіма іншими. У цьому випадку коефіцієнт парної кореляції $r_{ij} = \pm 1$. В економічних моделях мультиколінеарність, як звичайно, проявляється в стохастичній формі. Коли між факторами моделі існує тісний кореляційний зв'язок, який не досягає рівня функціонального ($r_{ij} > 0,6$, при прямому зв'язку та $r_{ij} < -0,6$ при оберненому зв'язку).

Таким чином, можна дійти висновку, що між парами факторів X_1 і X_6 і X_3 і X_4 існує прямий кореляційний зв'язок значної щільності, який вказує на можливість присутності мультиколінеарності. Оскільки розширення асортиментної структури вимагає залучення додаткової робочої сили, то цілком зрозумілим є той факт, що збільшення асортименту продукції призведе до збільшення середньооблікової чисельності персоналу. Щодо наявності тісного зв'язку між показниками другої пари факторів, то він пояснюється тим, що при зростанні ціни продукції зростає виручка від реалізації (яка застосовується для розрахунку фондівдачі), а отже, і показник фондівдачі. Для усунення мультиколінеарності виведемо з моделі такі фактори: X_6 – середньооблікова чисельність персоналу та X_1 – асортиментна структура. Проведемо регресійний аналіз між показниками залежної та незалежної між собою змінними з використанням режиму Регресія MS Excel.

Величина коефіцієнта множинної кореляції R характеризує якість отриманої моделі. Згідно з отриманими результатами даний коефіцієнт становить 0,95, що свідчить про наявність у моделі високої кореляції. Значення R -квадрата, тобто коефіцієнта детермінації, свідчить про відповідність вихідних даних і регресійної моделі, оскільки його значення максимально наближається до 1 і становить 0,91. Таким чином, лінійна модель пояснює 91% варіації, що означає правильність вибору фактора. Лише 9% обумовлені іншими факторами, що впливають на чистий прибуток досліджуваних підприємств, але не включені в лінійну модель регресії. Високе значення коефіцієнта кореляції та детермінації свідчить, що дана залежність є достатньо закономірною. Показник значимості F свідчить, що результати оцінювання є достатньо достовірними. Варто звернути увагу на дисперсію та F -статистику, їх високе значення свідчить про варіацію залежної і незалежної змінної, тому рівняння регресії є значущим. Тоді, використовуючи той же алгоритм, отримаємо таке рівняння регресії :

$$y = 36,6 - 104,16x_2 - 2,77x_3 - 1,56x_4 - 1,33x_5. \quad (4)$$

У результаті проведеного дослідження було встановлено величину коефіцієнта множинної кореляції $R = 0,95174$, який вказує на досить щільний зв'язок між 4-ма факторами і результативною ознакою. Множинний коефіцієнт детермінації ($R^2 = 0,9058$) свідчить про те, що варіація обсягу чистого прибутку досліджуваних підприємств на 91% обумовлюється такими факторами, як : сезонність виробництва, середня ціна продукції фондівдача та матеріалівдача, які були введені в кореляційну модель. Істотність зв'язку коефіцієнта детермінації перевіримо за допомогою таблиці F -критерію для 5% рівня значущості. Фактичне значення F -критерію визначається формулою:

$$F = \frac{n^2}{1-n^2} = 3,75. \quad (5)$$

Критичне значення $F_T(0,95) = 2,74$, що на 1,1 менше від фактичного, $F_T(0,95) < F_\Phi(2,74 < 3,75)$, що підтверджує істотність кореляційного зв'язку між досліджуваними ознаками. На основі отриманих параметрів рівняння регресії та на основі обчислення часткових коефіцієнтів еластичності можна дійти висновку, що при зменшенні впливу сезонності на 1% обсяг чистого прибутку збільшиться на 2,19%, при збільшенні ціни продукції на 1% обсяг чистого прибутку скоротиться на 0,5%; при зменшенні фондівіддачі на 1% обсяг чистого прибутку зменшиться майже на 0,35%, при зменшенні матеріалівіддачі на 1% обсяг чистого прибутку зросте на 0,1%. При цьому найбільший вплив на формування чистого прибутку має сезонність виробництва.

Таким чином, перевірка даної моделі на мультиколінеарність показала, що між усіма парами факторних ознак немає тісного кореляційного зв'язку, а тому дана модель може бути використана за основну. Отже, у результаті проведення кореляційно-регресійного аналізу можемо розробити такі рекомендації для збільшення обсягу чистого прибутку як основної результативної ознаки роботи підприємств аграрної сфери Вінницької області, зокрема: необхідно самостійно переоцінювати основні засоби з метою забезпечення їх відтворення; переглянути асортиментну політику підприємства і дотримуватися певної спеціалізації у виробництві; за неможливості уникнення фактора сезонності, намагатися раціонально його враховувати.

Основним напрямом державного регулювання інвестиційної політики України для АПК має бути визначення пріоритетних галузей виробництва, тобто об'єктів першочергового іноземного інвестування. Одним із провідних критеріїв доцільності такого вибору повинна бути можливість досягти ланцюгової реакції господарської активності та зростання в усьому агропромисловому комплексі як наслідку первинної ін'єкції капіталів. Залучення як вітчизняних, так й іноземних інвестицій залишається нині актуальним при виконанні першочергових завдань зростання економіки АПК і є важливим складником його входження до світових господарських зв'язків.

Загалом же слід зазначити, що для широкомасштабного залучення іноземних інвестицій найважливіше значення мають макроекономічні важелі впливу держави на реалізацію інвестиційної привабливості економіки країни, що покликані компенсувати недоліки загальноекономічної кон'юнктури і підсилити інвестиційну привабливість аграрної галузі. Ефективна національна політика у сфері залучення іноземних інвестицій повинна включати низку стимулюючих важелів, зокрема, для сільського господарства – державну (серед іншого і бюджетну) підтримку.

Одним із напрямів кардинального збільшення іноземних інвестицій мають бути суттєві зміни технологічної структури сільськогосподарського виробництва на основі його екологізації. Така перебудова можлива за умови фінансування іноземними інвесторами запровадження екологічно чистих технологій. Проте часто інвестиційні проекти з боку закордонних партнерів передбачають нарощування навантаження на навколишнє середовище. Тому варто відпрацювати єдині правила інвестування розвитку виробництва в аграрному секторі, яких би дотримувались іноземні інвестори, і закріпити їх у міжнародних договорах. У зв'язку з цим необхідно переорієнтувати державну інвестиційну та податкову політику щодо вдосконалення механізму залучення екоінвестицій. Також законодавча база має створювати передумови підвищення частки довгострокових вкладень, що дозволить здійснити структурну і технологічну перебудову сільськогосподарського виробництва.

Література

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]: офіційний вебсайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Динаміка інвестицій в основний капітал за галузями економіки // Сільське господарство Вінниччини за 2011 рік: стат. зб. – Вінниця, 2012. – С. 20–21.
3. Іванишин В.В. Роль держави в інвестуванні розвитку технічного забезпечення аграрного сектора АПК: [текст] // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 9. – С. 12–14.
4. Коденська М.Ю. Стан розвитку сільськогосподарського виробництва та концептуальні засади його інвестування: [текст] // Економіка АПК. – 2004. – № 5. – С. 71–76.

The context of the problem of investment in the enterprises of the agrarian sector has received special attention. In a society based on market principles, investment activity is free and subject to the general laws of economics. However, there are circumstances where the state takes over the functions of regulation, and the development of investment activities in the priority sectors in the agricultural sector are the necessary prerequisites for sustainable development. Lack of role of the state to mobilize the investment

resources in the enterprises of the agrarian sector in the context of complex transformation processes has led to the investment crisis, the consequences of which are still not able to overcome.

Keywords: investment, investment climate, investment flows, the mechanism, the government support, the agrarian sector, and agriculture.

В сложившихся условиях инвестиционная проблема в предприятиях аграрной сферы требует особого внимания. В обществе, построенном на рыночных принципах, инвестиционная деятельность является свободной и регулируется общими экономическими законами. Однако существуют обстоятельства, когда государство берет на себя функции регулирования и активизации развития инвестиционной деятельности в приоритетных отраслях, в аграрном секторе выступают необходимыми предпосылками стабильного развития. Недостаточная роль государства по мобилизации инвестиционных ресурсов в предприятиях аграрной сферы в условиях сложных трансформационных процессов привела к инвестиционному кризису, последствия которого до сих пор не удается преодолеть.

Ключевые слова: инвестирование, инвестиционная деятельность, инвестиционный климат, инвестиционные потоки, механизм, государственная поддержка, аграрная сфера, сельское хозяйство.

УДК 338.242.2:664

О.М. Транченко,
к. е. н., старший викладач Уманського
національного університету садівництва

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

Загострення конкурентної боротьби на межі ХХ–ХХІ століть обумовлено нерівномірністю економічного та соціального розвитку, який проявляється не тільки в окремих країнах, але й регіонах і галузях. Саме тому формування та реалізація ефективних конкурентних стратегій міжнародними компаніями та державами для забезпечення свого високого конкурентного статусу є пріоритетним завданням у міжнародній політиці майже всіх розвинених країн світу.

За останні декілька років питання конкурентоспроможності стало ключовим для всіх суб'єктів економічних відносин. Необхідно зауважити, що в сучасних умовах глобалізації економічного та політичного життя стираються кордони, й окремі галузі виробництва чи навіть регіони постають як самостійні гравці на світовому ринку. Останнім часом дуже важливим у контексті державної регіональної політики, а передусім в Україні, є дослідження конкурентоспроможності регіонів. Адже структурні зміни як у розвинених країнах, так і в державах з перехідною економікою, супроводжуються територіальною концентрацією економічної діяльності. Саме з цієї причини володіння певними характерними властивостями, які дають змогу розвиватись на інноваційній основі та перемагати в конкурентній боротьбі, є найпріоритетнішим завданням учасників економічних відносин. Досвід таких високорозвинених країн, як США та країн ЄС, показує, що створення постіндустріального суспільства та підвищення конкурентоспроможності країни можливе лише за рахунок максимального використання інноваційного потенціалу регіонів, враховуючи особливості кожного з них.

Ключові слова: конкурентоспроможність регіону, інвестиційно-інноваційна діяльність, регіональна політика, економічне зростання.

Проблемам оцінки й управління конкурентоспроможністю країни присвячені праці провідних вітчизняних учених, серед яких: З. Адаманова, Л. Антонюк, С. Аптекарь, Я. Базилюк, Л. Балабанова, О. Білорус, С. Боринець, В. Вергун, Б. Губський, І. Должанський, Я. Жаліло, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, Ю. Мацейко, В. Новицький, В. Павлова, Ю. Пахомов, А. Пилипенко, А. Садсков, А. Стрілець, І. Фамінський, Л. Федулова, А. Філіпенко, О. Чернега, М. Шарко, О. Шнипко, О. Шубін та ін. Аналіз наукової літератури та періодичних джерел показав, що на сучасному етапі розвитку економічних досліджень даним питанням приділяється достатньо уваги, проте проблеми